

Svar på Socialdemokratiska fullmäktigegruppens och 5 andra ledamöters motion om att utreda namnen på inbördeskrigets offer och offentliggöra dem i anslutning till minnesmärken över inbördeskriget

VD/4103/00.02.00.03/2024

RÅ/TeA/HW/MP/EJ/MT/AP

Socialdemokratiska fullmäktigegruppen och 5 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”I år fyller Vanda 50 år som stad, men Vandas historia som socken började redan år 1351. Då nämndes socknen officiellt för första gången. Historien sträcker sig säkert ännu längre, men bevisningen bygger på antaganden.

Under inbördeskriget 1918 var socknen stor och innefattade största delen av Helsingfors stad. Ett enormt antal människor avrättades under inbördeskriget, och det skulle vara viktigt att vi öppet kan diskutera inbördeskriget och såren det lämnat. Det innebär också att namnen på de avlidna kunde offentliggöras. I Vanda och Helsingfors finns det minnesmärken över inbördeskriget, men de avlidnas namn har inte offentliggjorts i anslutning till dem.

Minnesmärken utan de avlidnas namn är placerade på följande sätt:

Vandaområdet: Minnesmärket i Sandkulla

Helsingforsområdet: Minnesplatsen på Malms begravningsplats, minnesmärket i Haga, minnesstenen i Boställskogen, minnesmärket i Sandhamn, minnesmärket på Stora Mjölö och det riksomfattande minnesmärket på Tallbacken, varifrån de avlidna har flyttats till Malm.

Det är viktigt att i samarbete med Helsingfors stad vid alla minnesmärken synliggöra namnen på dem som dött under inbördeskriget.

I Vandaområdet har det längs Kavelundsvägen byggts radhus på en tidigare massgrav. Som exempel kan nämnas att redan 1988 offentliggjordes över 3 000 namn vid minnesmärket i Dragsvik i Ekenäs. Namnen utökades 1998 och 2018 så att det vid den här massgraven, som är Nordeuropas största, finns närmare 3 500 namn. Omkring 400 av de döda som finns i graven var Vandabor och Helsingforsbor.

Avlidnas namn har tidigare offentliggjorts till exempel i Lojo, Borgå, Hyvinge, Sammatti, Vichtis, ingå och Karislojo. Också vid minnesmärket på Kalevankangas i Tammerfors offentliggörs i år namn på dödade i inbördeskriget.

I denna fullmäktigemotion föreslås att Vanda stad främjar utredningen av namnen på personer som dött i inbördeskriget 1918 och händelserna under inbördeskriget samt i samarbete med Helsingfors stad säkerställer att namnen på de avlidna offentliggörs i anslutning till minnesmärkena.”

Stadsfullmäktige 20.5.2024 § 24

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Verksamhetsområdet för stadskultur och välfärd konstaterar följande som sitt svar:

Det skrevs och forskades om inbördeskriget i omfattande grad i Vanda under Finlands 100-årsjubileum 2017 och åren därefter.

I årsboken Helsingin pitäjä – Vantaa/Helsinge – Vanda som Vanda stad understöder och Vandasällskapet ger ut fanns det under åren 2017–2019 flera artiklar om inbördeskriget. I boken för 2017 ingår det ett stort avsnitt som behandlar inbördeskriget och det första världskriget ur olika perspektiv. I boken för 2018 finns det en artikel om krigsminnesmärken skriven av Aarno Tahvanainen, där också minnesmärken från inbördeskriget behandlas. I boken för 2019 finns det ett avsnitt som behandlar första världskriget. Till avsnittet anknyter också Aarno Tahvanainens artikel till vilken hör en namnlista över rödgardister som dog i 1918 års händelser, namnlistan består av 142 namn.

Namnen på de invånare i Helsinge som omkom i 1918 års händelser kan hittas i den riksomfattande databasen Krigsdöda i Finland 1914–1922. Databasen finns på adressen: <https://sotasurmat.narc.fi/fi>. Databasen upprätthålls av Riksarkivet och är öppen för alla. I databasen finns 407 avlidna, vars folkbokföringskommun har angetts som Helsinge. I databasen finns både röda och vita omkomna. Det är individuellt hur detaljerade uppgifter som har skrivits in i databasen om respektive avliden. På Helsingfors stads webbsidor har man också publicerat namnen på alla avlidna som begravts i Sandhamn. Av dem är 25 födda i Helsinge. Namnlistan som Helsingfors stad publicerat finns här: <https://historia.hel.fi/fi/alueet/kaakkoinen/santahaminaan-haudatut>

I anslutning till minnesmärket över de röda i Sandkulla restes 2019 en informationstavla där 1918 års händelser beskrevs mer ingående. På informationstavlan finns en QR-kod som kan avläsas med en smarttelefon och leder till en webbplats där man hittar namnlistan över de stupade rödgardisterna som finns i Aarno Tahvanainens artikel i årsboken. Informationstavlans QR-kod hänger ihop med stadsmuseets sida "seinätön museo" (vägglost museum), där man hittar information om 1918 års händelser i Vanda. Webbplatsens adress: <https://tarinasoitin.fi/vantaa1918>. Kati Tyystjärvi har skrivit en artikel om informationstavlan i årsboken Helsingin pitäjä – Vantaa/Helsinge – Vanda 2020.

Utredningar och forskning kring namnen på de avlidna i inbördeskriget och händelser under den tiden har utförts i mycket stor utsträckning i Helsingforsregionen. Namn och uppgifter om de avlidna har också publicerats på webben och det hänvisas till namnlistan i anslutning till minnesmärket i Vanda. 1918 års händelser kommer också att behandlas i Vanda stadsmuseums permanenta historiska utställning som öppnas 2026.

Eftersom det redan utförts utredningar i omfattande grad och namnen hittas digitalt anser stadsmuseet att det utifrån fullmäktigemotionen inte finns behov att vidta fortsatta åtgärder.

Stadsstyrelsen 7.10.2024 § 30

Förslag av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för stadskultur och välfärd:
Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Socialdemokratiska fullmäktigegruppen och de 5 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med verksamhetsområdets förslag, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade att återremittera ärendet för ytterligare beredning.

Serviceområdet för gator och parker inom stadsmiljöns verksamhetsområde konstaterar följande som sitt svar:

Minnesmärket över dem som stupat för sin övertygelse ligger i Sandkulla i De rödas park där underhållet sköts av serviceområdet för gator och parker. Den närmaste omgivningen kring minnesmärket rustades upp en aning sommaren 2019, då en informationstavla som stadsmuseet låtit göra offentliggjordes.

Serviceområdet utreder med hjälp av landskapsarkitektur alternativa lösningar för hur offrens namn kunde offentliggöras och visas, inklusive kostnader och placering i parken. Erfarenheterna visar att lösningen också måste beakta hållbarheten mot skadegörelse. Samtidigt undersöks också det allmänna behovet av en grundlig förbättring av parken i fråga. Tills vidare har inga anslag reserverats för objektet, men målet är att inkludera ett utredningsarbete i planeringsprogrammen för 2025–2026. När utredningsarbetet är klart presenteras det för stadsstyrelsen för fastställande av fortsatta åtgärder.

Stadsstyrelsen 10.3.2025 § 17

Förslag av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för stadskultur och välfärd:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Socialdemokratiska fullmäktigegruppen och de 5 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med verksamhetsområdets förslag, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 24.3.2025 § 18

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att bordlägga ärendet till följande sammanträde.

Bilaga:

- Socialdemokratiska fullmäktigegruppens och 5 andra ledamöters undertecknade motion om att utreda namnen på inbördeskrigets offer och offentliggöra dem i anslutning till minnesmärken över inbördeskriget

Vanda

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärshöjning

Närmare information:

Henry Westlin, stadsingenjör, tfn 0400 417436

Marjo Poutanen, museichef, 040 8467814

([fornamn.efternamn\(at\)vantaa.fi](mailto:fornamn.efternamn@vantaa.fi))